

## บทที่ 1 บททั่วไป

### 1. ความเป็นมา

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้มาเป็นระยะเวลานาน มีทั้งหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจัดกิจกรรมเกี่ยวกับหนังสือและการรณรงค์ส่งเสริมการอ่าน รัฐบาลมีการกำหนดนโยบายด้านการอ่านอย่างต่อเนื่อง จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ อย่างเป็นรูปธรรม และเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2552 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้การส่งเสริมการอ่านเป็นวาระแห่งชาติ โดยกำหนดให้วันที่ 2 เมษายนของทุกปีเป็นวันรักการอ่าน และในปี 2552 - 2561 เป็นทศวรรษแห่งการอ่านของประเทศ รวมทั้งให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการอ่านเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนกรุงเทพมหานครได้รับเลือกเป็นเมืองหนังสือโลกปี 2556 จากองค์การยูเนสโก (UNESCO) ร่วมกับสมาพันธ์จัดพิมพ์นานาชาติ สมาพันธ์ผู้จัดจำหน่ายหนังสือนานาชาติ และองค์กรที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องการทราบข้อมูลสถิติเกี่ยวกับพฤติกรรมการอ่านของประชากร สำหรับนำไปใช้กำหนดทิศทางและมาตรการต่าง ๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้มีข้อมูลประกอบการจัดทำและประเมินนโยบายดังกล่าว สำนักงานสถิติแห่งชาติได้จัดทำโครงการสำรวจการอ่านของประชากรขึ้นครั้งแรกในปี 2546 และได้จัดทำต่อเนื่องในปี 2548 2551 2554 2556 และ 2558 สำหรับการสำรวจ ปี 2561 นับเป็นครั้งที่ 7 เพื่อให้มีข้อมูลสำหรับใช้พัฒนาและส่งเสริมให้ประชาชนรักการอ่าน ตลอดจนติดตามประเมินผลการดำเนินงานเรื่องดังกล่าว ซึ่งมีความจำเป็นและสำคัญยิ่ง เนื่องจากการอ่านทำให้ผู้อ่านมีความรอบรู้ เป็นการเพิ่มพูนศักยภาพในการดำเนินชีวิต และการทำงาน สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต จึงนับเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาประเทศโดยตรง

### 2. วัตถุประสงค์

เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

- 2.1 จำนวนผู้อ่านและไม่อ่าน พร้อมทั้งลักษณะทางประชากร
- 2.2 รายละเอียดเกี่ยวกับการอ่าน เช่น ประเภทหนังสือที่อ่าน ความถี่ในการอ่าน เวลาที่ใช้อ่านเฉลี่ยต่อวัน สถานที่ที่อ่าน เป็นต้น
- 2.3 ความคิดเห็นในเรื่องของวิธีการจูงใจให้ประชาชนรักการอ่าน

### 3. ประโยชน์

- 3.1 เพื่อให้มีข้อมูลสถิติพื้นฐานเรื่องการอ่านของประชากร
- 3.2 เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลไปใช้กำหนดนโยบาย และส่งเสริมการอ่านให้มากขึ้น และเหมาะสม เช่น
  - ทำการรณรงค์หรือจัดการส่งเสริมการอ่านในรูปแบบที่เหมาะสมกับกลุ่มวัย
  - จัดหาหนังสือหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน
  - จัดหาสถานที่อ่านให้แพร่หลายและเพียงพอกับประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ

#### 4. ขอบข่ายของการสำรวจ

ขอบข่ายของการสำรวจนี้ คือ **ครัวเรือนส่วนบุคคล** ทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลทั่วประเทศ ยกเว้น ครัวเรือนชาวต่างประเทศที่ทำงานในสถานทูต หรือองค์การระหว่างประเทศที่มีเอกสิทธิ์ทางการทูต

**ครัวเรือนที่เข้าข่ายการแฉงนั้บ** คือ ครัวเรือนส่วนบุคคลตัวอย่าง ซึ่งมีรายชื่อปรากฏในบัญชีรายชื่อครัวเรือนตัวอย่าง ของสำรวจการอ่านของประชากร พ.ศ. 2561 (สอป.61)

**บุคคลที่เข้าข่ายการแฉงนั้บ** คือ บุคคลผู้อาศัยอยู่ในครัวเรือนส่วนบุคคลตัวอย่าง (รวม ทหารประจำการที่เป็นสมาชิกในครัวเรือนด้วย)

#### 5. ระเบียบวิธีและการดำเนินการสำรวจ

การสำรวจนี้เป็นการสำรวจด้วยตัวอย่าง (Sample Survey Method) โดยใช้แผนการสุ่มตัวอย่างแบบ Stratified Two-Stage Sampling โดยมีจังหวัดเป็นสตรดั้ม (Stratum) ซึ่งมีทั้งสิ้น 77 สตรดั้ม และในแต่ละสตรดั้ม (จังหวัด) ได้แบ่งออกเป็น 2 สตรดั้มย่อยตามลักษณะการปกครอง คือ ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล โดยมีเขตแฉงนั้บ (EA) เป็นตัวอย่างชั้นที่หนึ่ง ครัวเรือนส่วนบุคคลเป็นตัวอย่างชั้นที่สอง ซึ่งมีจำนวนครัวเรือนตัวอย่างทั้งสิ้น 55,920 ครัวเรือน

**การเก็บรวบรวมข้อมูล** โดยให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ไปสัมภาษณ์สมาชิกของครัวเรือนตัวอย่าง ในเดือนพฤษภาคม และมิถุนายน พ.ศ. 2561

#### 6. คาบเวลาปฏิบัติงาน (สจจ. บจ.)

| ขั้นตอนการปฏิบัติงาน<br>ของ สจจ. และ สบจ. | คาบเวลาปฏิบัติงาน     |                       |
|-------------------------------------------|-----------------------|-----------------------|
|                                           | ข้อมูล พ.ค. 61        | ข้อมูล มิ.ย. 61       |
| เก็บรวบรวมข้อมูล                          | 1 - 31 พ.ค. 61        | 1 - 30 มิ.ย. 61       |
| ตรวจสอบข้อมูล                             | 15 พ.ค. - 15 มิ.ย. 61 | 15 มิ.ย. - 15 ก.ค. 61 |
| ส่งข้อมูลให้ส่วนกลาง                      | 15 พ.ค. - 15 มิ.ย. 61 | 15 มิ.ย. - 15 ก.ค. 61 |

#### 7. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูล สอป. 61 ด้วย**เครื่องแท็บเล็ต**